

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Vaststellen agenda klimaatadaptatie 2022-2027
Datum B&W Besluit:	31 augustus 2021
Vergaderdatum:	28 september 2021
Registratienr.:	RA21.061
Opsteller:	Romy Schellekens
Portefeuillehouder:	de heer P.J.M. van de Noort wethouder

Voorstel

Te besluiten om:

1. De uitvoeringsagenda klimaatadaptatie 2022-2027 zoals opgenomen in bijlage 1 vast te stellen;
2. Middelen beschikbaar te stellen om de maatregelen voor de jaren 2022 en 2023 uit te voeren:
-voor 2022 een incidenteel budget van €30.000;
-voor 2023 een incidenteel budget van € 30.000;
3. Akkoord te gaan met een financieringsstructuur voor de uitvoeringsagenda waarbij klimaatplus investeringen en klimaatplus kredieten op projectbasis worden aangevraagd om de klimaatadaptieve inrichting van de gemeente te versnellen.

Inleiding

Dat het klimaat verandert wordt steeds duidelijker. Het weer wordt extremer met steeds intensere regenbuien, toenemende droogtes en langere periodes van extreme hitte. In 2019 heeft de gemeente Reusel-De Mierden de eerste stappen gezet om klimaatbestendiger door het uitvoeren van de stresstesten. Met deze stresstesten hebben we in beeld gebracht op welke locaties onze gemeente kwetsbaar is voor extreme neerslag, droogte, hitte en overstromingen. Aan de hand van de resultaten van deze klimaatstresstest zijn in 2021 de klimaatdialogen gevoerd. De klimaatdialogen zijn gesprekken met eigen collega's en partijen buiten onze eigen organisatie over de effecten van klimaatadaptatie, de risico's, de kansen en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden. Deze gesprekken hebben geresulteerd in een uitvoeringsagenda waarin de ambitie van onze gemeente beschreven staat én waarin we aangeven welke concrete stappen we de komende jaren gaan nemen om onze gemeente klimaatbestendig te maken. De uitvoeringsagenda is opgenomen in bijlage 1.

De uitvoeringsagenda is opgesteld voor een periode van 6 jaar. Hiermee volgen we de cyclus van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). De ontwikkeling van het klimaat is namelijk onzeker en niet alle maatregelen kunnen in korte tijd uitgevoerd worden. Bovendien doen zich in de loop van de tijd steeds nieuwe kansen voor. Het is dus belangrijk het beleid rondom klimaatadaptatie en de uitvoeringsagenda regelmatig te herijken. Ook binnen de 6-jarige cyclus is enige flexibiliteit vereist om snel aan te kunnen haken bij meekoppelkansen.

In de huidige uitvoeringsagenda is daarnaast op het gebied van financiering onderscheid gemaakt in 2 periodes: 2022-2023 en de jaren 2024-2027. Voor beide periodes zijn maatregelen en acties opgenomen. Echter zal vanaf 2024 het nieuwe programma riolering en water van onze gemeente in werking treden (de vervanging van het huidige gemeentelijke rioleringsplan). In dit plan zullen verschillende keuzes gemaakt worden die van grote invloed zijn op deze uitvoeringsagenda én de financiering ervan. Er bestaat namelijk de mogelijkheid om (een deel van) de uitvoeringsagenda te financieren vanuit de rioolheffing. Hierover zal uw Raad in 2022 en 2023 keuzes maken. Op dit moment vragen we u daarom om de middelen beschikbaar te stellen voor 2022 en 2023. Wel stelt u de ambitie en de hoofdlijnen van de uitvoeringsagenda vast tot 2027.

Beoogd doel

Een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente Reusel-De Mierden waarin het ondanks en dankzij klimaatverandering prettig wonen, recreëren en werken is.

Argumenten

1.1 De leefbaarheid binnen onze gemeente neemt toe door klimaatadaptieve maatregelen te nemen.

Hitte, wateroverlast en droogte resulteren o.a. in (psychische) schades, bosbranden, afname van de biodiversiteit, lagere opbrengsten in de landbouw en effecten op de gezondheid. Door tijdig klimaatadaptieve maatregelen te nemen én als gemeente andere partijen te stimuleren en faciliteren om deze maatregelen te nemen kunnen deze negatieve gevolgen beperkt worden.

Daardoor blijft onze gemeente een leefbare, veilige en fijne plek ondanks het veranderende klimaat. We kunnen de risico's niet volledig wegnemen, maar met de uitvoeringsagenda zetten we een eerste stap om te zorgen dat deze negatieve gevolgen niet 'business as usual' worden maar uitzonderingen blijven. Anderzijds brengt de opgave om onze gemeente klimaatbestendig te maken brengt juist ook kansen met zich mee. Zo kunnen maatregelen in het kader van klimaatadaptatie bijdrage aan de kwaliteit van de openbare ruimte, de beleving van natuur en het stimuleren van de biodiversiteit. In de uitvoeringsagenda is specifiek aandacht voor het benutten van dergelijke meekoppelkansen.

1.2 We Doen het Samen.

De uitvoeringsagenda is tot stand gekomen door gesprekken met een groot aantal partners en partijen. Gezamenlijk zijn de risico's, kansen en oplossingen besproken. De uitvoeringsagenda sluit aan bij wat er in deze gezamenlijke dialogen besproken is en bij de behoefte die andere partijen hebben. Daarin nemen we als gemeente het voortouw en geven het goede voorbeeld, maar we doen het niet alleen. We ondersteunen en faciliteren andere partijen in het nemen van maatregelen en beschouwen onszelf als partner. Daarnaast sluiten we aan bij initiatieven die andere partijen al opgestart hebben en laten, daar waar dat kan, de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen bij de meest geschikte partij. We gaan uit van de bereidheid van andere partijen en leggen geen onnodige regels op: we doen het samen vanuit een gezamenlijke ambitie.

1.3. We hebben een opgave vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Om het klimaatadaptief handelen en denken te versnellen is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) opgesteld. Het DPRA is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig ingericht te hebben. De gemeente is verplicht om ook bij te dragen aan de ambities die in dit plan gesteld zijn. Met de uitvoeringsagenda geven we gehoor aan deze verplichting.

2.1. Er is behoefte aan (inhuur van) kennis en capaciteit.

De gevraagde middelen zullen worden gebruikt om kennis en capaciteit in te huren. Deels omdat de capaciteit van onze organisatie niet toereikend is om alle acties zelf te coördineren en uit te voeren. Anderzijds omdat bepaalde maatregelen (zoals het opstellen van een toolbox voor klimaatadaptief bouwen) specialistische kennis vereisen die niet direct binnen de eigen organisatie aanwezig zijn. Er zijn al veel goede voorbeelden aanwezig van handreikingen, toolboxes en communicatiecampagnes. Deze moeten echter wel afgestemd worden op de wensen van onze gemeente waarvoor personele capaciteit en kennis benodigd is.

3.1. Door klimaatplus kredieten en investeringen beschikbaar te stellen kunnen we meekoppelkansen beter benutten.

De klimaatplus kredieten en investeringen zijn bedoeld om meekoppelkansen bij concrete projecten te benutten die binnen het projectbudget niet voorzien zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het aanleggen van een hemelwaterader en het afkoppelen van woningen bij reconstructies van wegen. Bij herinrichtingen is er niet altijd noodzaak om het riool te vervangen, maar is er vanuit klimaatadaptatie oogpunt wel een wens om de inrichting robuuster te maken en om een hemelwaterriool of een infiltratievoorziening aan te leggen. Ook kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het aanleggen van extra waterberging op het moment dat riolen vervangen worden. Bij de geplande herinrichting van de Voort zijn plannen om een waterberging rondom de Reusel in te richten. Daarmee wordt de capaciteit van de Reusel vergroot. Voor deze klimaatplussen is momenteel in veel gevallen geen geld beschikbaar. Door middelen beschikbaar te stellen kunnen deze zogenoemde 'klimaatplussen' binnen de bestaande projecten worden meegenomen en uitgevoerd. Dat levert een klimaatbestendigere gemeente op én bespaart geld t.o.v. het uitvoeren van losse projecten.

Consequenties

1.1. Door nu niet te investeren zal in de toekomst een grotere investering nodig zijn.

De komende decennia zullen de weersextremen groter worden, zelfs als we vandaag nog stoppen met het uitstoten van broeikasgassen. Dit betekent ook dat de schades in de toekomst steeds groter worden. Het vooruit schuiven van de investeringen naar de toekomst kost op termijn steeds meer geld. Daarnaast is een deel van de negatieve gevolgen niet in geld uit te drukken: denk hierbij aan gezondheidsschade en het verlies van biodiversiteit. Door nu in te grijpen en

maatregelen te treffen kunnen deze negatieve gevolgen zoveel als mogelijk geminimaliseerd worden.

1.2. De maatregelen uit de uitvoeringsagenda vereisen (extra) personele capaciteit.

De uitvoeringsagenda bestaat niet alleen uit concrete maatregelen en investeringen. Naast deze investeringen zal klimaatadaptatie ook veel vragen van onze eigen organisatie. Klimaatadaptatie raakt namelijk aan tal van beleidsvelden en is bij uitstek een integraal onderwerp.

Klimaatadaptatie heeft onder andere raakvlakken met visies op de openbare ruimte, het sociale domein (gezondheid) en de reconstructie van wegen. Dit betekent dat er tijd gemaakt moet worden vanuit verschillende beleidsvelden en delen van onze organisatie om de maatregelen uit te kunnen voeren en om klimaatadaptatie in bestaande processen te borgen.

1.3. De risico's en de impact van toenemende weersextremen kunnen worden verminderd maar nooit volledig voorkomen worden.

Met de agenda klimaatadaptatie wordt getracht om de negatieve gevolgen van toenemende weersextremen te verminderen. Echter zullen de extremen blijven bestaan en zelfs intenser worden in de toekomst. Overlast en schade zijn dus te verwachten; met de uitvoeringsagenda kunnen we de overlast en schade beperken maar nooit volledig voorkomen. Extremen en de impact daarvan vallen nooit volledig te voorspellen; de werkelijke situatie komt nooit volledig overeen met de theorie en modellen die aan onze keuzes ten grondslag liggen. Daarnaast zullen er situaties zijn waarbij de investeringen niet opwegen tegen de te voorkomen impact. Een zeker restrisico blijft dus bestaan. Als gemeente moeten we ons daar bewust van zijn en duidelijk communiceren naar onze partners welke afwegingen we maken en welke risico's we accepteren.

2.1. Aan het vaststellen van de agenda zijn financiële consequenties verbonden die van invloed zijn op toekomstige plannen en keuzes.

Uw raad wordt gevraagd om de agenda klimaatadaptatie en met name de ambitie vast te stellen voor de periode 2022-2027. Het voorstel voor de benodigde middelen is echter maar voor 2 jaar. Hier is bewust voor gekozen vanwege het nieuwe programma water en riolering dat in 2024 wordt opgesteld en dat van grote invloed is op (de financiering van) de agenda klimaatadaptatie. Bij het vastleggen van de ambitie en het akkoord gaan met de agenda wordt daardoor min of meer een voorwaardelijke vastlegging gedaan om ook op een later moment de middelen ter beschikking te stellen om de maatregelen vanaf 2024 ook uit te kunnen voeren.

3.1. De benodigde klimaatplus kredieten en klimaatplus investeringen zijn pas op korte termijn bekend en kunnen niet voor een periode van 6 jaar volledig geïnventariseerd worden.

Klimaatadaptatie is in veel gevallen niet leidend voor het opstarten van projecten, maar volgend. Daardoor doen meekoppelkansen op het gebied van klimaatadaptatie zich vaak pas op korte termijn voor. Dit maakt het zeer lastig om voor de gehele periode van de uitvoeringsagenda de benodigde klimaatplus investeringen en kredieten inzichtelijk te maken. Daarom is gekozen voor het aanvragen van klimaatplus kredieten en investeringen op projectbasis, o.a. middels aparte raadsvoorstellen. Uw raad wordt daarom gevraagd om akkoord te gaan met deze wijze van financiering zonder dat hier een concreet bedrag aan te hangen is. Met het opstellen van het nieuwe programma water en riolering zal opnieuw gekeken worden naar de financieringsstructuren voor klimaatplus investeringen en kredieten.

Financiën

Op dit moment zijn binnen de organisatie alleen incidentele middelen beschikbaar voor het voeren van de klimaatdialogen en het opstellen van de uitvoeringsagenda. Voor de uitvoering van de maatregelen zijn nog geen middelen beschikbaar. In de reguliere begrotingscyclus is wel aangekondigd dat het beschikbaar stellen van middelen voor klimaatadaptatie wenselijk is.

Bij reguliere rioolvervangingen zijn wel al middelen opgenomen om naast een vuilwaterriool ook gelijktijdig een hemelwaterriool aan te leggen. Ook zijn er vanuit de rioolheffing middelen beschikbaar om het afkoppelen van woningen tijdens rioolvervangingen te financieren en is er een vergoeding beschikbaar voor inwoners die op eigen initiatief hun woning of bedrijf afkoppelen.

Er worden in dit voorstel alleen middelen gevraagd voor de jaren 2022 en 2023 ondanks dat de agenda tot 2027 loopt. In 2022 en 2023 zal er gekeken worden naar de financiering voor de periode 2024-2027. Hierbij speelt ook de vraag of een deel van de kosten na 2024 gedekt zullen worden uit de rioolheffing. Uw raad zal bij deze keuze betrokken worden.

Lasten 2022 en 2023

Deze kosten bestaan hoofdzakelijk uit de inhuur van extern personeel. De lasten zijn als volgt:

2022:

- € 30.000 ten laste van de algemene reserve.

2023:

- € 30.000 ten laste van de algemene reserve.

Bij het opstellen van het nieuwe programma water en riolering bestaat de mogelijkheid om deze lasten vanaf 2024 onder te brengen bij de rioolheffing zodat deze niet meer ten laste komen van de algemene reserve. Uw raad wordt betrokken bij deze keuze.

Klimaatplus kredieten en investeringen

Naast de middelen die nodig zijn voor verder onderzoek, communicatie e.d. zullen ook grotere investeringen, met name in de infrastructuur, nodig zijn om onze gemeente klimaatbestendig in te richten. Deze investeringen zijn onderverdeeld in de klimaatplus kredieten en de klimaatplus investeringen.

- **Klimaatplus kredieten**

Deze kredieten zijn bedoeld om infrastructuur aan te leggen die na het bereiken van de technische levensduur opnieuw vervangen moet worden en waarover wordt afgeschreven. Dit betreft o.a. de aanleg van hemelwaterriolen. Een klimaatplus krediet wordt aangevraagd indien er verder geen noodzaak is om bijv. het riool te vervangen, maar er vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie wel maatregelen gewenst zijn. Deze kredieten zullen jaarlijks in de periode 2022 en 2023 via de reguliere begrotingscyclus of via aparte raadsvoorstellen bekend gemaakt worden. De jaarlijkse lasten van dergelijke kredieten kunnen worden gedekt vanuit de egalisatievoorziening riolering. Na 2024 bestaat de mogelijkheid deze lasten op te nemen in het rioolrecht om de voorziening aan te vullen.

Het is nu niet mogelijk om voor 6 jaar de gewenste klimaatplus kredieten inzichtelijk te maken: meekoppelkansen doen zich vaak op kortere termijn voor. De komende jaren blijven we deze kansen monitoren om zo voor de periode 2024-2027 inzichtelijk te maken voor welke projecten een klimaatplus krediet wenselijk zou zijn. Ook zal er de komende jaren gekeken worden of een flexibel klimaatplus krediet wenselijk is of dat deze kredieten op projectbasis middels aparte voorstellen beschikbaar worden gesteld.

- **Klimaatplus investeringen**

Dit zijn investeringen die eenmalig zijn en waarop geen afschrijving nodig is. Dit betreft bijvoorbeeld het aanleggen van waterberging bij de Reusel. Ook bijvoorbeeld een bijdrage aan de inrichting van een groen schoolplein zou hier onderdeel van uit kunnen maken. Naast de investering voor de aanleg zal er een bedrag voor onderhoud nodig zijn. Deze investeringen zullen jaarlijks in de periode 2022 en 2023 via de reguliere begrotingscyclus of via aparte raadsvoorstellen bekend gemaakt worden. Deze investeringen lopen vaak samen met andere partijen zoals het waterschap waardoor er nu nog geen inschatting gemaakt kan worden van de benodigde middelen. Bovendien zijn niet al deze klimaatplus kansen al bekend voor de komende jaren. Voor de periode na 2024 wordt nader bekeken op welke manier met deze investeringen om wordt gegaan. Hierover maakt uw raad de komende jaren een keuze.

Impulsgelden, subsidieregelingen en bijdragen

Vanuit het Rijk zijn de Impulsgelden beschikbaar gesteld om de investeringen in klimaatadaptatie te versnellen. Voor Reusel-De Mierden is een bedrag beschikbaar van €295.887. Met deze Impulsgelden mag maximaal 1/3^e van de kosten gefinancierd worden. Aanvragen voor de Impulsgelden kunnen tot uiterlijk 31 december 2023 worden ingediend en moeten uiterlijk vóór 31 december 2027 gerealiseerd zijn. Een deel van de Impulsgelden wordt aangewend voor het aanleggen van een hemelwaterader als onderdeel van het Centrumplan. Dit is meegenomen in de kostenberekening van de grex van het Centrumplan. Voor het restant van de Impulsgelden zal bekeken worden of deze kan worden aangewend voor het realiseren van de waterberging rondom de

Reusel. Indien er een restant over is zal dit worden aangewend voor de aanleg van hemelwateraders en afkoppelen van woningen tijdens reguliere rioolvervangingen, tenzij zich voor eind 2023 nieuwe klimaatplus investeringen manifesteren.

Ook vanuit het waterschap en de provincie zijn regelmatig subsidieregelingen en bijdragen beschikbaar om klimaatmaatregelen te financieren. Deze bijdrage van deze regelingen en subsidies worden bij het berekenen van de benodigde klimaatplus kredieten en klimaatplus inzichtelijk gemaakt.

Middelen vanaf 2024

Voor de periode 2024-2027 stelt u nog geen middelen beschikbaar. Gelijktijdig met het vaststellen van het programma water en riolering zal een voorstel voor de benodigde middelen in de periode 2024-2027 aan uw raad worden voorgelegd. Hierbij wordt ook getracht om de benodigde klimaatplus investeringen en klimaatplus kredieten voor deze periode inzichtelijk te maken.

Samen Doen

De uitvoeringsagenda klimaatadaptatie is tot stand gekomen door het voeren van dialogen met een groot aantal partijen en daarmee een voorbeeld van Samen Doen. Het klimaatbestendig maken van onze gemeente kunnen we niet alleen, daarvoor zullen we ook de hulp nodig hebben van organisaties, inwoners en bedrijven. De gemeente Reusel-De Mierden neemt om die reden dan ook een netwerkende en faciliterende rol aan. Klimaatadaptatie is een cyclisch proces waarbij we elke 6 jaar onze ambitie en agenda herijken. We blijven daarom continu in gesprek om in gezamenlijkheid nieuwe risico's, kansen en maatregelen te signaleren en te nemen.

Vervolg

In 2022 zal begonnen worden met het opstellen van het nieuwe programma water en riolering (het voormalige gemeentelijke rioleringsplan). Hierin zullen ook zaken omtrent klimaatadaptatie en mogelijk delen van de uitvoeringsagenda ondergebracht worden. Daarmee ontstaan mogelijk ook andere vormen voor het financieren van klimaatadaptatie vanuit de rioolheffing. Deze worden onderzocht. Uw raad zal gevraagd worden om een keuze te maken over de financiering van de uitvoeringsagenda vanaf 2024.

De uitvoeringsagenda vanaf 2024 is tot op zekere hoogte flexibel. Dit heeft mede te maken met snel veranderende omstandigheden rondom weersextremen en het feit dat meekoppelkansen zich vaak op korte termijn voordoen waardoor deze niet over de volledige periode van 6 jaar in beeld te brengen zijn. Het is wenselijk om ook vanaf 2024 klimaatplus investeringen te blijven doen en klimaatplus kredieten beschikbaar te blijven stellen om meekoppelkansen te benutten.

In 2026 zal gestart worden met een nieuwe cyclus waarin de huidige uitvoeringsagenda wordt geëvalueerd, de stresstesten mogelijk worden aangevuld en er opnieuw klimaatdialogen zullen plaatsvinden. Vanaf 2027 zal er dan een nieuwe uitvoeringsagenda ter besluitvorming worden voorgelegd.

Bijlagen

Bijlage 1: uitvoeringsagenda klimaatadaptatie 2022-2027 (21.14086).

het college van burgemeester en wethouders,

mr. R.P.B.M. Brekelmans
secretaris

mw. A.J.M.H. van de Ven
burgemeester

Raadsbesluit

Vergaderdatum:	28 september 2021
Onderwerp:	Vaststellen agenda klimaatadaptatie
Registratienummer:	

De raad van de gemeente Reusel-De Mierden;

Te besluiten om:

1. De uitvoeringsagenda klimaatadaptatie 2022-2027 zoals opgenomen in bijlage 1 vast te stellen;
2. Middelen beschikbaar te stellen om uitvoering te geven aan de maatregelen voor de jaren 2022 en 2023:
 - voor 2022 een incidenteel budget van €30.000;
 - voor 2023 een incidenteel budget van € 30.000.
3. Akkoord te gaan met een financieringsstructuur voor de uitvoeringsagenda waarbij klimaatplus investeringen en klimaatplus kredieten worden aangevraagd indien zich concrete meekoppelkansen voordoen.

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 31 augustus 2021

Besluit

De raad voornoemd,

de griffier,

mr. M. (Maarten) Olthuis

de voorzitter,

mw. A.J.M.H. van de Ven

